

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

VĚC GLASER proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 55179/00)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

14. února 2008

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořizený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Glaser proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení:

Peer Lorenzen, *předseda*,

Snejana Botoucharova,

Karel Jungwiert,

Volodymyr Butkevych,

Margarita Tsatsa-Nikolovska,

Rait Maruste,

Mark Villiger, *soudci*,

a Claudia Westerdiek, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 22. ledna 2008,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat výše uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 55179/00) směřující proti České republice, kterou dne 16. února 2000 podal k Soudu občan České republiky a Spojených států amerických, pan Peter Edward Glaser („stěžovatel“), na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje pan P. Greatorex, advokát v Londýně. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm z Ministerstva spravedlnosti.

3. Stěžovatel tvrdí, že došlo k porušení jeho práv zaručených článkem 6 odst. 1 Úmluvy a článkem 1 Protokolu č. 1.

4. Rozhodnutím ze dne 21. září 2004 prohlásil Soud stížnost za přijatelnou.

5. Stěžovatel i vláda předložili písemná doplňující stanoviska (článek 59 odst. 1 jednacího řádu) k odůvodněnosti stížnosti. Soud po poradě se stranami rozhodl, že se nebude konat jednání ve věci samé (článek 59 odst. 3 *in fine* jednacího řádu), a následně každá ze stran předložila písemné vyjádření ke stanovisku druhé strany.

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

6. Stěžovatel se narodil v roce 1923 v bývalém Československu, bydliště má v Lexingtonu (Spojené státy americké).

7. V roce 1936 mu jeho děd daroval sbírku arabských uměleckých předmětů, které přivezl bratr posledně jmenovaného, tj. stěžovatelův prastrýc, ze svých studijních cest.

8. V roce 1939 uprchla rodina stěžovatele před nacistickým pronásledováním do Velké Británie. V průběhu války se stěžovatel zúčastnil bojů československých jednotek na straně spojeneckých vojsk. Mezitím byla sbírka uložena v Městském muzeu v Žatci na území současné České republiky, kde si ji stěžovatel po svém návratu v roce 1945 vyzvedl.

9. Dne 27. června 1947 sepsal otec stěžovatele poslední vůli, ve které uvedl:

„V mém bytě se nalézající arabské předměty patří mému synu již od smrti mého otce (...), a nemohu tudíž o nich pořízovati.“

10. V červnu 1948, po komunistickém převratu z února 1948, se stěžovatel rozhodl emigrovat do Spojených států amerických. Před odjezdem dal umělecké předměty do úschovy Židovskému muzeu v Praze, což toto muzeum potvrdilo ve svém dopise ze dne 15. června 1948, kde mimo jiné stálo:

„Převzali jsme do úschovy v našem Židovském muzeu předměty podle současně nám dodaného seznamu, s nimiž podle svého tvrzení jste oprávněn disponovati. (...)“

Tyto předměty zůstanou u nás (...), jsou však Vaším vlastnictvím a vydáme je proto k Vaší žádosti kdykoli Vám, nebo osobě Vámi označené.“

Uvedený seznam obsahoval devadesát devět položek.

11. V dopise ze dne 15. března 1950 adresovaném stěžovateli Židovské muzeum dále uvedlo:

„Děkujeme Vám za Váš (...) dopis ze dne 18. m. m. a sdělujeme Vám, že nemusíte mítí obavy o Vaši sbírku, která je stále u nás uložena (...)“.

12. V roce 1975 Židovské muzeum převedlo sbírku Náprstkova muzeu, které je součástí pražského Národního muzea. Část sbírky byla použita při veřejné výstavě uskutečněné v Praze v dubnu roku 1984.

13. Blíže neurčeného data v roce 1989 se stěžovatel obrátil na Židovské muzeum a rovněž na Národní muzeum s požadavkem na převzetí sbírky, ovšem bezvýsledně. Na Židovské muzeum se obrátil znovu dopisem ze dne 27. července 1991.

14. Dne 2. září 1991 napsala ředitelka Židovského muzea ředitelce Náprstkova muzea:

„Dle ústní dohody s (...), ved. etnograf. oddělení Náprst. muzea postupujeme Vám dopis [stěžovatele]. V dopise uvedená sbírka byla deponovaná v Židov. muzeu od r. 1948 a převedena do Náprstkova muzea v roce 1975.“

15. Dne 11. září 1991 Židovské muzeum v odpovědi na stěžovatelův dopis ze dne 27. července 1991 mimo jiné uvedlo:

„(...) odpovídáme na Váš dopis (...) v záležitosti Vaší sbírky, kterou jste deponoval v Židovském muzeu v roce 1948. Protože neznáme původní rozsah depositu, prosíme Vás o zaslání seznamu, pokud byl takový v roce 1948 sestaven. V době, kdy jste odešel z [Československé republiky], Státní židovské muzeum nebylo ještě ustaveno a Vy jste patrně sbírku uložil u Židovské náboženské obce – tj. v jejím muzeu.“

16. Dne 10. září 1997 podal stěžovatel žalobu na vydání věci s tvrzením, že je vlastníkem některých předmětů uložených v Národním muzeu.

17. Dne 11. března 1999 byla jeho žaloba zamítnuta Obvodním soudem pro Prahu 1 jako nepodložená. Soud uvedl:

„Z věcného seznamu sbírky po [E. G.] pořízeném strojopisně na hlavičkovém papíře pod hlavičkou [H. G.] (...) v dubnu nezjištěného roku se podává seznam věcí.

Z opisu poslední vůle [otce stěžovatele] z 27. 6. 1947 (...) se podává, že v bytě zůstavitele se nalézají arabské předměty, které patří jeho synu již od smrti otce zůstavitele (...), a zůstavitel tudíž nemůže o nich pořízovati.

Z dopisu žalobce (...) řediteli Židovského muzea z 18. 2. 1950 se podává, že žalobce [mu] děkoval za zaslání fotografií předmětů ze sbírky. Dále se dotazoval, jak je jejich sbírka dotčena znárodněním Židovského muzea a zda má podniknout kroky ohledně zajištění jejich soukromého vlastnictví.

Z dopisu Židovského muzea žalobci ze dne 15. 3. 1950 se podává, že Židovské muzeum sdělilo žalobci, že nemusí mít žádné obavy o sbírku, která je u nich stále uložena (...).

Z dopisu Židovského muzea žalobci ze dne 15. 6. 1948 se podává, že (...) muzeum převzalo do úschovy předměty podle současně dodaného seznamu, s nimiž je žalobce podle svého tvrzení oprávněn disponovat. (...)

Z dopisu žalobce (...) řediteli Židovského muzea ze dne 27. 7. 1991 se podává, že žalobce žádal o informace ohledně sbírky, kterou deponoval (...) v roce 1948. Sbírkou patřila otci žalobce (...) a byla věnována rodině [prastrýcem], když se vrátil z (...) jižní Arábie.

Ze sdělení Státního židovského muzea (...) Národnímu muzeu ohledně předávacího protokolu z roku 1981 se podává, že (...) zaslalo Náprstkovo muzeum Státnímu židovskému muzeu žádost o převzetí sbírky předmětů pocházejících z předního Východu, převážně arabské proveniencí do svých sbírkových fondů. Sbírkou pochází z pozůstalosti cestovatele [G.] a byla deponována v muzeu již v předválečné době. (...) Státní židovské muzeum zvažilo žádost (...) a vyslovilo souhlas s delimitací (...). Sbírkou v rozsahu 64 předmětů se tak postupuje Náprstkovo muzeu.

Z účastnické výpovědi žalobce se podává, že původním vlastníkem sbírky orientálních předmětů byl bratr jeho dědečka [E. G.], který zemřel v roce 1908 se zanecháním závěti. Ještě za svého života¹ daroval [E. G.] orientální předměty (...) svému bratrovi, dědečkovi žalobce. Jednalo se asi o 150 sbírkových předmětů, které byly umístěny v bytě dědečka žalobce. (...) dědeček [žalobci] tyto předměty daroval a to v roce 1936, vzhledem k židovskému obřadu Var micva (...). Předměty, které dostal, jsou početně stejné jako ty, které jsou uvedeny v seznamu Židovského muzea. V roce 1948 žalobce (...) [emigroval]. Žalobce (...) jako nejschůdnější řešení zvolil uložení [sbírky] v Židovském muzeu. Několikrát se proto sešel s ředitelem muzea Dr. [S.] a nakonec mu v dubnu nebo v květnu 1948 celou sbírku dal do úschovy. Předtím pořídil seznam sbírky. Jedná se o popis předmětů, nikoli z odborného hlediska. (...) Po roce 1989 se pak žalobce obrátil na Židovské muzeum se žádostí o sdělení, co se stalo se sbírkou (...). Žalobce (...) v roce 1993 (...) navštívil Náprstkovo muzeum a jednal s Dr. [S.]. Ta mu dala seznam věcí převzatých ze Židovského muzea. Jednalo se o seznam 41 sbírkových předmětů, které mělo Náprstkovo muzeum v držení v roce 1993. Když žalobce pořizoval seznam sbírkových předmětů v roce 1948, použil hlavičkový papír po svém otci. Když psal žalobce dopis dne 27. 7. 1991 adresovaný řediteli Židovského muzea, uvedl, že sbírka patřila jeho otci. Uvedl to proto, že sbírka byla v domě otce žalobce a žalobce není advokátem.

Z výslechu svědkyně (...), ředitelky Náprstkova muzea, se podává, že předmětná sbírka pochází [z cest] E. Glasera [do] Jemenu. (...) Předmětná sbírka byla předána Náprstkovo muzeu, údajně někdy v roce 1975. Svědkyně se stala ředitelkou muzea v roce 1979 a snažila se o získání dokumentace k této sbírce. Židovské muzeum zaslalo předávací protokol a dále sdělilo, že sbírka pochází z pozůstalosti Edouarda Glasera a v muzeu byla umístěna před II. světovou válkou. Bližší písemné materiály ohledně sbírky neexistují. Někdy v roce 1992 nebo 1993 se na [ředitelku Náprstkova muzea] (...) obrátil žalobce a navrhl, aby Náprstkovo muzeum ve spolupráci s [jinými muzei] uspořádaly výstavu (...). Navrhl, aby muzeum pořídilo seznam věcí, které by mohlo na výstavu zapůjčit a on že dodá rodinné dokumenty. Muzeum nabídku přijalo a pořídilo seznam sbírkových předmětů podle žádosti, který zaslalo žalobci. Od té doby se však žalobce již neozval (...). Asi po dvou letech navštívil [ředitelku Náprstkova muzea] právní zástupce žalobce a muzeem pořízený seznam (...) přinesl jako podklad pro svou žádost o vydání sbírky. (...) [Ze seznamu] byla pouze vymazána první řádka, že se jedná o předměty zapůjčené na výstavu. Později žalobce předložil seznam odlišný, který je uveden v žalobě [a kde] se nacházejí i textilie, které ve sbírce žalovaného vůbec nejsou (...). Žalobce proto nemůže konkrétně určit, zda vůbec vlastní některý z předmětů, jejichž vydání se žalobce domáhá.“

18. Po posouzení všech důkazů soud shledal:

„(...) v případě reivindikační žaloby je výhradně na žalobci, aby prokázal své vlastnické právo ke všem jednotlivým věcem, jejichž vydání se domáhá. V daném případě však žalobce toto vlastnické právo neprokázal. (...) Jednotlivé věci (...) nejsou popsány zcela přesně a konkrétně tak, aby nebyly zaměnitelné s věcmi jinými stejného druhu. Žalobce (...) nikterak neprokázal, jaké věci přesně dostal od svého dědečka, jaké věci předal do úschovy Židovskému muzeu před svým odchodem do emigrace v roce 1948 a již vůbec se mu nepodařilo prokázat, že věci v držení žalovaného jsou totožné s věcmi, které podle svého tvrzení dostal darem od svého dědečka. (...) Naproti tomu žalovanému se v průběhu řízení podařilo prokázat dopisem Státního židovského muzea (...) z roku 1981, že [předané předměty se nacházely v Židovském muzeu již od předválečné doby]. Je tedy zřejmé, že se nemůže jednat o stejné předměty, jaké žalobce podle svého tvrzení získal zpět po válce a uložil u Židovského muzea v roce 1948 (...).“

¹ Pozn. překl. – v originále rozsudku Soudu je chybně uvedeno, že předměty byly převedeny zmíněnou závětí („par ledit testament“).

19. Ve svém odvolání podaném dne 23. dubna 1999 stěžovatel namítl, že soud odmítl provést důkaz spočívající v prohlídce sbírky muzea. Dále tvrdil, že podle inventárního soupisu muzea by soud mohl přesně identifikovat nárokové předměty i jejich původ. Podle stěžovatele neměl soud posuzovat sbírku jako nedělitelný celek, ale jako soubor movitých věcí, z nichž je každá samostatným předmětem vlastnického práva. V takovém případě soud mohl žalobě vyhovět v té části, která by se týkala předmětů, u nichž by se stěžovateli podařilo vlastnické právo prokázat. Stěžovatel konečně uvedl, že na základě jím poskytnutých dokladů mohl soud přesně identifikovat sporné předměty a uznat jeho vlastnické právo.

20. Městský soud v Praze dne 18. června 1999 rozsudek potvrdil a odmítl návrh stěžovatele na vyslovení přípustnosti dovolání. Soud souhlasil se skutkovými a právními závěry obvodního soudu a uvedl nový argument pro zamítnutí žaloby spočívající v tom, že Národní muzeum všechny nárokové předměty vydrželo. Podle názoru odvolacího soudu totiž Národní muzeum nakládalo s předměty převedenými Židovským muzeem v dobré víře (stěžovateli se nepodařilo prokázat opak). Soud dále poznamenal, že v souladu s § 130 odst. 1 a § 134 občanského zákoníku mohou právnické osoby nabýt vlastnické právo k věci, mají-li ji v držbě po dobu tří let (a to od 1. ledna 1992). Soud v tomto ohledu poznamenal:

„(...) žalobce se o předmětný majetek nehlásil téměř 50 let, a nelze tedy dovodit, že žalovaný měl mít pochybnosti o tom, že sbírka převedená mu Židovským muzeem je sbírkou ve vlastnictví fyzické osoby.“

21. Vzhledem k tomu, že městský soud návrh na vyslovení přípustnosti dovolání odmítl, obrátil se stěžovatel dne 1. září 1999 přímo na Ústavní soud, kde namítl, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivé projednání věci a jeho vlastnického práva.

22. Dne 3. listopadu 1999 prohlásil Ústavní soud ústavní stížnost za nepřipustnou z důvodu nevyčerpání procesních prostředků ochrany práva. Soud poznamenal, že stěžovatel nepodal dovolání, přestože na základě § 239 odst. 2 občanského soudního řádu tuto možnost měl.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

Občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 509/1991 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1992)

23. Podle § 126 odst. 1 má vlastník právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje; zejména se může domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje. Podle odstavce 2 má obdobné právo na ochranu i ten, kdo je oprávněn mít věc u sebe.

24. Podle § 129 odst. 1 je držitelem ten, kdo s věcí nakládá jako s vlastní nebo kdo vykonává právo pro sebe.

25. Ustanovení § 130 odst. 1 stanoví, že je-li držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc nebo právo patří, je držitelem oprávněným. V pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná.

26. Podle § 134 odst. 1 se oprávněný držitel stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu tří let, jde-li o movitost, a po dobu deseti let, jde-li o nemovitost.

Občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb., ve znění účinném v době, kdy došlo k předmětným událostem)

27. Příslušná zákonná ustanovení a judikatura jsou popsány v rozsudcích *Zvolský a Zvolská proti České republice* (č. 46129/99, § 18-24 a 26-36, ESLP 2002-IX), *Běleš a ostatní*

proti České republice (č. 47273/99, § 17-20 a 23-41, ESLP 2002-IX) a *Vodárenská akciová společnost, a. s. proti České republice* (č. 73577/01, § 21, 24. února 2004).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 Odst. 1 ÚMLUVY

28. Stěžovatel namítá, že mu bylo nejprve upřeno právo na dovolání a posléze i právo na přístup k Ústavnímu soudu, který při posuzování jeho ústavní stížnosti odmítl rozhodnout ve věci samé, což se podle stěžovatele rovná odepření spravedlnosti. V tomto ohledu se odvolává na článek 6 odst. 1 Úmluvy, jehož příslušná část stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě (...) projednána (...) soudem, (...) který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...).“

A. Tvrzení účastníků řízení

1. Stěžovatel

29. Stěžovatel zejména tvrdí, že soudci rozhodující ve věci samé odmítli nařídit prohlídku sbírek Národního muzea, čímž jej připravili o klíčový důkaz v jeho prospěch, a Ústavní soud toto pochybení nenapravil.

2. Vláda

30. Vláda mimo jiné uvádí, že z žádného ustanovení Úmluvy nevyplývá povinnost smluvních států poskytnout účastníkům občanskoprávního řízení možnost podat odvolání, a tím méně pak možnost podat dovolání. Pokud nicméně právní řád upravuje dovolání coby mimořádný opravný prostředek, je zcela na uvážení smluvních států, jaké stanoví podmínky pro uplatnění tohoto opravného prostředku. Odmítavé rozhodnutí městského soudu k návrhu na vyslovení přípustnosti stěžovatelova dovolání bylo v souladu s úpravou občanskoprávního řízení odůvodněno tím, že se v daném případě nejedná o rozhodnutí zásadního právního významu. V tomto postupu není možno spatřovat porušení práva na spravedlivý proces. Podle názoru vlády stěžovatel pochybil při volbě právního základu svého dovolání, neboť jej mohl podat podle § 239 odst. 2 občanského soudního řádu.

B. Hodnocení Soudu

31. Soud předně podotýká, že odmítavé rozhodnutí městského soudu k návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání a odmítnutí stěžovatelovy ústavní stížnosti Ústavním soudem pro nevyčerpání procesních prostředků ochrany práva jsou hlavním předmětem tvrzených porušení Úmluvy, a tvoří tak meritum věci, které je nutno posoudit jako celek.

32. V obecné rovině Soud poznamenává, že se stěžovatel nachází v podobné situaci jako stěžovatelé ve věci *Běleš a ostatní proti České republice* (č. 47273/99, ESLP 2002-IX), kde Soud dospěl k závěru, že k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy došlo. Soud v této věci uvedl:

„63. (...) přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 občanského soudního řádu zcela závisela na názoru dovolacího soudu na otázku, zda má napadené rozhodnutí „po právní stránce zásadní význam“. Za těchto okolností ani stěžovatelé, ani jejich právní zástupyně nebyli schopni zhodnotit možnosti úspěchu jejich dovolání, pokud se jedná o jeho přípustnost, a to tím spíše, že odvolací soud nevyhověl

jejich návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání. Jestliže by bylo dovolání stěžovatelů zamítnuto, hrozilo by jim, že jejich ústavní stížnost bude odmítnuta pro opožděnost.

(...)

66. Soud se rovněž domnívá, že jestliže stěžovatelé nepodali dovolání, Ústavní soud by případně mohl sám posoudit přípustnost dovolání. Jestliže by posouzení přípustnosti dovolání bylo sporné, Ústavní soud by měl uplatnit obdobu výhody *in dubio pro reo* a ústavní stížnost přijmout.

67. Soud se v každém případě domnívá, že uplatnění pravidel přípustnosti ústavní stížnosti, tak jak bylo vyličeeno stranami, nepřispívá k zajištění řádného chodu spravedlnosti, jelikož jednotlivcům znemožňuje využít dostupných právních prostředků nápravy.

68. Soud se dále domnívá, že jak požadavek na vyčerpání „všech procesních prostředků“ obsažený v § 72 odst. 2 a § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu bez rozlišování mezi řádnými a mimořádnými opravnými prostředky, s výjimkou obnovy řízení, tak i nemožnost předvídat přípustnost dovolání s ohledem na použití § 239 odst. 2 občanského soudního řádu, znamenají porušení samotné podstaty práva na prostředek nápravy, jelikož na stěžovatele kladou nepřiměřené břemeno narušující spravedlivou rovnováhu mezi legitimní potřebou zajistit dodržování formálních podmínek pro podání ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu a právem na přístup k tomuto soudu. Podle judikatury Soudu navíc dovolání, které je mimořádným opravným prostředkem, na nějž není právní nárok a jehož uplatnění je zcela ponecháno na uvážení Nejvyššího soudu, není považováno za účinný právní prostředek nápravy, který by stěžovatelé byli povinni vyčerpat (viz, *mutatis mutandis*, *Esposito proti Itálii*, č. 20855/92, rozhodnutí Komise ze dne 16. října 1996, nezveřejněné).

69. Znovu je třeba zdůraznit, že se v daném případě nejedná o pouhý problém výkladu zákonosti, ale o neuvážený výklad procesního pravidla, který stěžovatelům znemožnil, aby byla projednána meritorní stránka jejich návrhu. Tím došlo k porušení práva na účinnou soudní ochranu (viz *mutatis mutandis* výše uvedený rozsudek ve věci *Miragall Escolano a ostatní proti Španělsku*, § 37). S přihlédnutím k souhrnu okolností případu se Soud domnívá, že stěžovatelé byli rozhodnutím Ústavního soudu připraveni o právo na přístup k soudu a tím i o právo na spravedlivý proces zaručené v článku 6 odst. 1 Úmluvy.“

33. V daném případě Soud neshledává žádný důvod, pro nějž by se měl odchýlit od výše uvedených závěrů, které se dle jeho názoru na posuzovaný případ plně vztahují.

34. V tomto ohledu Soud připomíná, že po vydání výše uvedených rozsudků *Běleš a ostatní proti České republice* a *Zvolský a Zvolská proti České republice* český Ústavní soud zahájil změnu své praxe, pokud jde o podmínky přijatelnosti ústavních stížností. Tato změna nicméně nemohla mít na situaci stěžovatele v projednávané věci žádný dopad.

35. Tyto skutečnosti postačují Soudu k tomu, aby učinil závěr, že zvláště přísným výkladem procesního pravidla Ústavní soud připravil stěžovatele o právo na přístup k soudu.

36. K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1

37. Stěžovatel tvrdí, že zamítnutí jeho žaloby na vydání věci vnitrostátními soudy, zejména postoj městského soudu k otázce vydržení, a odmítnutí Ústavního soudu rozhodnout o jeho námitkách představují zásah do jeho vlastnického práva. V tomto ohledu se dovolává článku 1 Protokolu č. 1, který stanoví:

Článek 1 Protokolu č. 1

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínky, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravitily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

A. Tvrzení stran

1. Stěžovatel

38. Stěžovatel tvrdí, že vnitrostátním soudům předložil tři seznamy dotyčných předmětů, aby doložil, jaké předměty byly před jeho emigrací dány do úschovy Židovskému muzeu, a aby podal důkaz o jejich původu. Domnívá se, že při své emigraci dostatečně dbal ochrany svých vlastnických práv. Před opuštěním bývalého Československa totiž sestavil seznam předmětů, které svěřil Židovskému muzeu do úschovy. Následně jistý M. B. zpracoval fotografickou dokumentaci, o čemž svědčí korespondence stěžovatele s posledně jmenovaným z května 1949 a s ředitelem Židovského muzea z února 1950. Jelikož vedení Židovského muzea stěžovatele ujistilo, že jeho předměty se nacházejí na bezpečném místě v depozitáři muzea a že si je může kdykoli vyzvednout, neměl důvod dělat si starosti o jejich osud.

39. Stěžovatel rovněž tvrdí, že jelikož byly předměty uloženy v Židovském muzeu již před padesáti lety, neměl možnost podat další důkazy (například výslech případných svědků, kteří by potvrdili již předložené důkazy) k doložení vlastnického práva a k identifikaci předmětů ve sbírce. Z toho důvodu navrhl provést identifikaci a posouzení předmětů na základě inventárních seznamů a použít jako důkaz dokumentaci Náprstkova muzea ke zjištění způsobu, jakým byly dotyčné předměty získány. Předložil tedy dostatečné důkazy o tom, že je vlastníkem sbírky uložené v muzeu.

40. S odkazem na judikaturu Soudu (*Papastavrou proti Řecku*, č. 46372/99, § 34-35; *Katsoulis a ostatní proti Řecku*, č. 66742/99, § 31-32; *Iatridis proti Řecku*, č. 31117/96, § 54; *Beyeler proti Itálii*, č. 33202/96, § 100, a *Zwierzynski proti Polsku*, č. 34049/96, § 59-66), stěžovatel dále tvrdil, že mu svědčí zájem chráněný článkem 1 Protokolu č. 1, ať již v podobě (i) uměleckých předmětů tvořících sbírku, nebo (ii) práva na to, aby mu byla sbírka vrácena, nebo též (iii) nároku uplatněného před vnitrostátními soudy.

41. S odvoláním na dopis Židovského muzea ze dne 15. června 1948 stěžovatel tvrdí, že je věřitelem českého státu, neboť jeho práva ke sbírce byla prokázána dostatečně na to, aby sbírka mohla být považována za „majetek“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1. Soudy krom toho tuto sbírku neprávem posuzovaly jako nedělitelný celek, místo aby ji považovaly za soubor samostatných předmětů, čímž také ve skutečnosti byla. Dopisy Židovského muzea z let 1948 a 1950, které potvrzují převzetí sbírky do úschovy, podle jeho názoru dokládají, že mu svědčilo „legitimní očekávání“ nakládání s majetkem ve smyslu judikatury *Pine Valley Developments Ltd. a ostatní proti Irsku* (29. listopadu 1991, Série A č. 222) shrnuté v rozsudku *Kopecký proti Slovensku* (rozsudek ze dne 28. září 2004 [velký senát], ESLP 2004-IX, § 47).

42. Stěžovatel zdůrazňuje, že jeho případ se od případu *Kopecký* liší v tom smyslu, že nebyl povinen splnit žádnou formální podmínku stanovenou vnitrostátním právem. Důkazy, kterými podepřel svou žalobu, dostatečně dokládaly, že je *prima facie* vlastníkem sbírky. Mohl tedy legitimně očekávat, že ve věci uspěje, neboť článek 1 Protokolu č. 1 byl na daný případ použitelný. V důsledku nepřiměřeného zhodnocení důkazů se soudy naopak rozhodly vycházet z jeho dopisu ze dne 27. července 1991 a ze zprávy o předání sbírky mezi Židovským muzeem a Národním muzeem, a jeho žalobu zamítly. Vnitrostátní soudy tím na stěžovatele uložily nadměrné důkazní břemeno, a zasáhly tak do jeho práva na pokojné užívání majetku.

43. V odpovědi na stanovisko vlády stěžovatel zdůrazňuje, že jeho žaloba se zásadně lišila od klasické žaloby na odnětí věci žalovanému a její odevzdání žalobci; nedomáhal se totiž vydání majetku od jiné osoby, neboť ani Národní muzeum, ani kdokoli jiný netvrdil, že je vlastníkem sbírky. Dále se ohrazuje proti námitce vlády o neslučitelnosti stížnosti *ratione temporis* s Úmluvou.

2. Vláda

44. Vláda podotýká, že stěžovatel jakožto žalobce neunesl své důkazní břemeno a neprokázal své vlastnické právo. Vláda připomíná hlavní tvrzení stěžovatele před vnitrostátními soudy a uvádí, že stěžovatelem navrhovaná prohlídka předmětů uložených ve sbírkách Náprstkova muzea by byla neúčelná, neboť jejím výsledkem by nemohlo být prokázání vlastnického práva ke sporným uměleckým předmětům: dokumenty, které stěžovatel předložil, byly naprosto nedostačující k prokázání jeho případného vlastnického práva k jednotlivým předmětům nacházejícím se v Náprstkově muzeu, a to tím spíše, že stěžovatel nebyl schopen prokázat ani to, že byl vlastníkem předmětů, které údajně dal do úschovy Židovskému muzeu. Podle názoru vlády ani fotografie šesti předmětů předložené stěžovatelem, ani ostatní důkazy, na které se stěžovatel odvolává, nestačí k prokázání jeho údajného vlastnického práva. Vláda dodává, že vnitrostátní orgány ani Náprstkovo muzeum neměly nikterak v úmyslu připravit stěžovatele o jeho majetek.

45. S odkazem na principy obsažené v judikatuře Soudu vláda uvádí, že stěžovatelova námitka je neslučitelná *ratione materiae* s článkem 1 Protokolu č. 1, neboť stěžovatel nemůže tvrdit, že je vlastníkem „existujícího majetku“, protože jeho vlastnické právo nebylo nijak doloženo.

46. Vláda se domnívá, že stěžovatel nemohl „legitimně očekávat“ úspěch ve věci své žaloby na vydání věci. S odvoláním na výše uvedený rozsudek *Kopecký proti Slovensku* vláda poznamenává, že Soud nepovažuje existenci „skutečného sporu“ nebo „hájitelného tvrzení“ za předpoklad pro rozhodnutí o existenci „legitimního očekávání“ chráněného článkem 1 Protokolu č. 1; pokud má daný majetkový zájem charakter pohledávky, může být považován za „majetkovou hodnotu“ pouze v případě, že má dostatečný základ ve vnitrostátním právu, například je-li potvrzen ustálenou judikaturou soudů. V daném případě nelze nic takového tvrdit. Nedošlo ani k názorovým rozdílům mezi vnitrostátními soudy, jako tomu bylo ve věci *Kopecký*.

47. Podle názoru vlády nemůže být stěžovatel považován ani za věřitele českého státu. Vláda připomíná, že v předmětném soudním řízení proti sobě stáli stěžovatel a Národní muzeum, tj. dva subjekty soukromého práva. Stěžovatel navíc nikdy neuzavřel k nárokováným předmětům smlouvu, a to ani s Národním muzeem ani se státem. Stěžovatel se pouze obrátil na soudy se žalobou, v důsledku čehož mu vzniklo důkazní břemeno, které však nedokázal unést. Pokud jde o námitky stěžovatele k některým aspektům soudního řízení, tato otázka souvisí se skutkovým stavem a k jejímu posouzení jsou v první řadě příslušné vnitrostátní soudy (*mutatis mutandis*, *Blücher proti České republice*, (rozh.), č. 58580/00, 24. srpna 2004).

48. Ve svém vyjádření ke stanovisku stěžovatele vláda poukazuje na několik chyb v anglickém překladu jím předložených dokumentů. Dále namítá, že judikatura Soudu, na niž se stěžovatel odvolává (viz § 40 výše), není relevantní. V obecnější rovině vláda nesouhlasí se stěžovatelovým výkladem článku 1 Protokolu č. 1, neboť tento výklad by v konečném důsledku poskytoval každému, komu byla na vnitrostátní úrovni zamítnuta žaloba v majetkovém právním sporu, možnost dát svou záležitost přezkoumat Soudem.

B. Hodnocení Soudu

1. Obecné zásady

49. Článek 1 Protokolu č. 1, který ve své podstatě zaručuje vlastnické právo, obsahuje tři různé normy: „první, jež je zakotvena v první větě prvního odstavce a má všeobecný charakter, vyjadřuje princip respektování vlastnictví; druhá, obsažená ve druhé větě téhož odstav-

ce, se týká zbavení vlastnictví a podrobuje je určitým podmínkám; pokud jde o třetí, zachycenou ve druhém odstavci, ta přiznává smluvním státům mimo jiné oprávnění upravit užívání majetku v souladu s obecným zájmem (...). Nejedná se však o oddělená pravidla. Druhá a třetí norma se vztahují na konkrétní příklady zásahu do vlastnického práva, proto musejí být interpretovány ve světle principu zakotveného v první normě.“ (viz mimo jiné *James a ostatní proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 21. února 1986, série A č. 98, § 37, který zčásti přebírá hodnocení učiněné Soudem v rozsudku *Sporrong a Lönnroth proti Švédsku* ze dne 23. září 1982, série A č. 52, § 61).

50. Pojem „majetku“ uvedený v první části článku 1 Protokolu č. 1 má autonomní povahu, která se neomezuje na vlastnictví hmotných statků a je nezávislá na formálním vymezení ve vnitrostátním právu: některá jiná práva a zájmy představující aktiva mohou také patřit mezi „majetková práva“, a představovat tedy „majetek“ ve smyslu tohoto ustanovení. Při projednávání každého případu je třeba zkoumat, zda se stěžovatel za daných okolností, posuzovaných v jejich souhrnu, stal nositelem opodstatněného zájmu chráněného článkem 1 Protokolu č. 1 (viz *Iatridis proti Řecku* [velký senát], č. 31107/96, § 54, ESLP 1999-II; *Beyeler proti Itálii* [velký senát], č. 33202/96, § 100, ESLP 2000-II).

51. Článek 1 Protokolu č. 1 platí pouze pro existující majetek. Budoucí právo tak může být považováno za „majetek“, pouze pokud již bylo nabyto nebo pokud je předmětem pohledávky, která je určitá. Ani naději na uznání vlastnického práva, které dotyčná osoba nemá možnost reálně vykonávat, nelze pokládat za „majetek“ a stejně je tomu tak v případě podmíněné pohledávky, která zaniká nesplněním podmínky (viz *Gratzinger a Gratzingerová proti České republice* (rozh.) [velký senát], č. 39794/98, § 69, ESLP 2002-VII).

52. Nicméně ochrana poskytovaná článkem 1 Protokolu č. 1 se za jistých okolností může vztahovat i na „legitimní očekávání“, jehož předmětem je nabytí majetkové hodnoty. V případě, že majetkový zájem má charakter pohledávky, lze předpokládat, že dotyčná osoba má „legitimní zájem“, jestliže má tento zájem dostatečný základ ve vnitrostátním právu, například je-li potvrzen ustálenou judikaturou soudů. O existenci „legitimního očekávání“ však nelze hovořit, panují-li rozpory o tom, jak má být vnitrostátní právo vykládáno a uplatňováno, a jestliže vnitrostátní soudy definitivně odmítly argumenty předložené v tomto ohledu stěžovatelem (viz výše uvedený rozsudek *Kopecký proti Slovensku*, § 50 a 52).

2. Použití těchto zásad na projednávaný případ

53. Soud podotýká, že český stát stěžovatele o majetek přímo nepřipravil ani neprovedl jinou formu vyvlastnění a že v dané věci se nejedná ani o uplatnění práva státu na „úpravu užívání majetku“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1.

54. Stěžovatel vznáší námitky k řízení, které zahájil proti Národnímu muzeu a v němž nárokoval umělecké předměty, které jsou údajně jeho vlastnictvím. Jak uvedl Obvodní soud pro Prahu 1, v případě žaloby na vydání věci přísluší navrhovateli prokázat své vlastnické právo k předmětům, jejichž vydání se domáhá, což se v daném případě stěžovateli nepodařilo (viz § 18 výše). Předmětem řízení tedy nebyl „existující majetek“, neboť stěžovatel se nacházel v postavení pouhého navrhovatele (viz výše, *mutatis mutandis*, *Gratzinger a Gratzingerová proti České republice*).

55. Soud poznamenává, že při podání žaloby na vydání věci stěžovatel doufal, že mu budou vráceny k užívání některé umělecké předměty, které mělo mít v držení Národní muzeum. Naději, že vnitrostátní soudy rozhodnou v jeho prospěch, však nelze považovat za „legitimní očekávání“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1. Jak již Soud mnohokrát uvedl, existuje rozdíl mezi pouhou nadějí, jakkoli může být pochopitelná, a legitimním očekáváním, které

musí být konkrétnější povahy a zakládat se na ustanoveních právního předpisu nebo na ustálené judikatuře ve vnitrostátním právním řádu (viz výše *Kopecký proti Slovensku*, § 52).

56. Obvodní soud ve svém rozsudku ze dne 11. března 1999 dospěl po výsledku stěžovatele a ředitelky Náprstkova muzea a po posouzení několika dokumentů předložených stranami (viz § 17 výše) k závěru, že stěžovatel nepopsal předměty, jejichž vydání se domáhal, dostatečně přesně na to, aby mohlo být vyloučeno riziko jejich záměny s jinými předměty téhož druhu, které měl v držení žalovaný. Soud rozhodl, že žalobce neprokázal, které předměty mu jeho děd daroval, ani které předměty on sám uložil do Židovského muzea před svou emigrací v roce 1948, a že se mu především nepodařilo prokázat, že předměty v držení Národního muzea jsou tytéž, které údajně obdržel od svého dědečka. Soud uvedl, že naproti tomu žalovaný prokázal, že předměty, které mu byly předány, se předtím nacházely v Židovském muzeu, a to od předválečného období. Podle soudu tedy bylo zřejmé, že se nemohlo jednat o předměty, které si stěžovatel vyzvedl po válce a které posléze v roce 1948 uložil do Židovského muzea (viz § 18 výše). Městský soud potvrdil skutkové i právní závěry obvodního soudu ve svém rozsudku ze dne 18. června 1999 a uvedl nový argument, a sice že veškeré nárokované předměty jsou dnes vydrženy Národním muzeem (viz § 20 výše).

57. Soud v této souvislosti konstatuje, že článek 1 Protokolu č. 1 státu ukládá, aby přijal opatření potřebná k ochraně práva na pokojné užívání majetku, a to i v případě sporu mezi jednotlivci nebo soukromými společnostmi. Stát má zejména povinnost zajistit stranám takové soudní řízení, které bude vykazovat požadované procesní záruky tak, aby vnitrostátní soudy mohly rozhodnout účinně a spravedlivě v rámci příslušných právních předpisů. Soud však připomíná, že má pouze omezenou pravomoc při posuzování, zda bylo vnitrostátní právo správně interpretováno a aplikováno; úkolem Soudu není nahrazovat vnitrostátní soudy, jeho úlohou je zejména se přesvědčit, zda rozhodnutí těchto soudů nebyla svévolná nebo zjevně nerozumná (viz *Anheuser-Busch Inc. proti Portugalsku* [velký senát], č. 73049/01, § 83, ESLP 2007-). Soud zdůrazňuje, že to platí tím spíše v případech, kdy vnitrostátní soudy musí rozhodnout spor pouze na základě nepřímých důkazů, a to nezávisle na vůli účastníků řízení.

58. Soud konstatuje, že stěžovatel v daném případě nesouhlasí zejména s tím, jak vnitrostátní soudy přistupovaly ke klíčové otázce sporu a jak hodnotily důkazy, které stěžovatel v rámci svých možností předložil. Jedná se o otázky, jejichž hodnocení přísluší *a priori* vnitrostátním soudům. Tyto soudy po pečlivém posouzení skutkových okolností případu a tvrzení stran dospěly k závěru, že stěžovatel dostatečně neprokázal ani své původní vlastnické právo k nárokováným uměleckým předmětům, ani to, že předměty v držení Národního muzea jsou totožné s předměty, které uložil v Židovském muzeu před svou emigrací v roce 1948, přičemž podrobně vysvětlily důvody, které jej k tomuto závěru vedly (viz § 17 a 18 výše). Pro stěžovatele bylo jistě obtížné, či dokonce nemožné předložit více důkazů na podporu své žaloby na vydání věci, a to vzhledem k dlouhé době, jež uplynula od jeho emigrace, a to tím spíše, že okolnosti, za kterých Československo opouštěl, mu pravděpodobně nedovolovaly sestavit podrobnější seznam uměleckých předmětů, které Židovskému muzeu svěřil. Soud však připomíná své omezené pravomoci k posuzování údajných skutkových či právních pochybení vnitrostátních soudů a konstatuje, že ve způsobu rozhodování soudů o žalobě stěžovatele neshledal žádné náznaky svévole.

59. S ohledem na tyto úvahy nelze mít za to, že stěžovatel prokázal, že disponoval pohledávkou dostatečně podloženou na to, aby mohla být vymahatelná. Stěžovatel se tedy nemůže odvolávat na existenci „majetku“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1. Z toho důvodu nemohla být rozhodnutí vnitrostátních soudů o předmětné žalobě na vydání věci zásahem do práva na pokojné užívání majetku a skutkové okolnosti nespádají do rámce tohoto ustanovení.

60. Z toho vyplývá, že k porušení článku 1 Protokolu č. 1 nedošlo.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

61. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

62. Z titulu údajné materiální škody stěžovatel požaduje vydání sbírky uměleckých předmětů a alternativně zaplacení peněžní částky odpovídající její hodnotě. Subsidiárně pak žádá odškodnění v důsledku ztráty naděje, kterou odhaduje na 100 %.

63. Stěžovatel rovněž požaduje náhradu morální újmy vyvolané úzkostí, kterou údajně pocítil, když byl připraven o svůj majetek. Výši této náhrady stěžovatel nevyčíslil.

64. Vláda nespatřuje žádnou příčinnou souvislost mezi postupem Ústavního soudu, který by mohl být případně posouzen jako porušení článku 6 Úmluvy, a údajně způsobenou materiální škodou, která podle stěžovatele spočívá v tom, že soudy nižších stupňů zamítly jeho žalobu na vydání věci. Pro případ, že by Soud shledal porušení článku 1 Protokolu č. 1, se vláda připojuje k požadavku stěžovatele, aby Soud o otázce použití článku 41 Úmluvy v souvislosti s materiální škodou rozhodl později.

65. V otázce morální újmy se vláda domnívá, že konstatování porušení Úmluvy by mohlo představovat dostatečné a přiměřené zadostiučinění.

66. Soud nespatřuje příčinnou souvislost mezi konstatovaným porušením Úmluvy a tvrzenou materiální škodou a tento požadavek zamítá. Dále se domnívá, že závěr o porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy představuje dostatečné zadostiučinění za morální újmu, kterou stěžovatel případně utrpěl (*Běleš a ostatní proti České republice*, viz výše, § 76-77, *Vodárenská akciová společnost, a. s. proti České republice*, viz výše, § 40, *Šroub proti České republice*, č. 5424/03, § 29, *Mařík proti České republice*, č. 73116/01, § 21, *Soudek proti České republice*, č. 56526/00, § 26).

B. Náklady řízení

67. Stěžovatel požaduje částku 15 000 £ (21 708 €) z titulu nákladů řízení vynaložených v řízení před Soudem.

68. Vláda podotýká, že tato částka je přemrštěná vzhledem k tomu, že stěžovatel, který svou stížnost podal dne 16. února 2000, byl pány Andersonem a Greateorem zastupován až od 2. listopadu 2004. Požadovaná částka navíc podstatně převyšuje částky, které Soud v podobných případech proti České republice obvykle přiznává (viz výše *Zvolský a Zvolská*, § 85), a navíc zahrnuje i náklady na překlady, které nelze považovat za nezbytné.

69. Soud s ohledem na svou ustálenou judikaturu připomíná, že nárok na náhradu nákladů řízení z titulu článku 41 lze přiznat, pouze pokud je prokázána jejich reálnost a nezbytnost a také účelnost vynaložené částky (*Iatridis proti Řecku* (spravedlivé zadostiučinění) [velký senát], č. 31107/96, § 54, ESLP 2000-XI). S přihlédnutím k tomu, že stěžovatel byl v řízení před Soudem právně zastoupen až po rozhodnutí o přijatelnosti, Soud v daném případě považuje za přiměřenou náhradu nákladů řízení částku ve výši 2 500 €, zvýšenou o případnou částku daně.

C. Úroky z prodlení

70. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *rozhoduje* jednomyslně, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
2. *rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1;
3. *rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že samotné konstatování porušení Úmluvy je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za morální újmu, která byla stěžovateli způsobena;
4. *rozhoduje* jednomyslně,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy stane konečným, částku 2 500 € (dva tisíce pět set eur) z titulu náhrady nákladů řízení a dále případnou částku daně; tato částka bude převedena na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
5. *zamítá* jednomyslně v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 14. února 2008 v souladu se článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Peer Lorenzen
předseda

V souladu s článkem 45 odst. 2 Úmluvy a článkem 74 odst. 2 jednacího řádu Soudu je k tomuto rozsudku připojeno nesouhlasné stanovisko soudce Marusteho.

P.L.
C.W.

ČÁSTEČNĚ NESOUHLASNÉ STANOVISKO SODCE MARUSTEHO

(Překlad)

Souhlasím s většinou, že došlo k porušení článku 6, nemohu však souhlasit s názorem, že nedošlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1, a to z následujících důvodů.

V prvé řadě je pravdou, že v dané věci se nejedná o klasický případ vyvlastnění nebo zabavení věci. V projednávané věci se strany v dobré víře dohodly na předání určitých věcí. Souhlas s uložením sbírky uměleckých předmětů se zakládal na podrobném seznamu položek. Dopis Židovského muzea potvrzuje, že sbírka zůstává ve vlastnictví stěžovatele. Poté se změnily názory stran na povahu, podmínky a důsledky tohoto předání a zejména na povinnosti s ním spojené. Vnitrostátní soudy rozhodly ve prospěch muzea (státu), když v rámci řízení nepřipustily prohlídku a identifikaci sbírky muzea. Pro stěžovatele toto rozhodnutí *de facto* znamenalo ztrátu jeho majetku.

Podle mého názoru vnitrostátní soudy zásadně pochybily při hodnocení obecné právní povahy úschovy sjednané stranami v roce 1948 a uložily na stěžovatele neodůvodněné a nespravedlivé důkazní břemeno.

Dohoda o úschově byla smlouvou a *pacta sunt servanda*. Uložené předměty – sbírka arabských uměleckých předmětů – byly sepsány, popsány a některé i vyfotografovány. O této skutečnosti není sporu. Strany se rovněž dohodly na způsobu úschovy. Skutečnost, že šlo o úschovu, byla muzeem (státem) veřejně a opakovaně uznána a nedošlo ani ke sporu ohledně samotné úschovy, ani k uplatnění dalších nároků k dotyčným předmětům. Podle zavedených pravidel a zvyklostí přísluší veřejnoprávnímu muzeu dbát na to, aby veškeré předměty, které se v něm nacházejí, byly patřičně evidovány a uschovány.

Po náležitém uschování a zařazení předmětů a po jejich identifikaci náleží důkazní břemeno muzeu. Následná reorganizace muzeí a skutečnost, že sbírka putovala od jednoho muzea k druhému, jsou v tomto ohledu irelevantní. Tyto skutečnosti nemění nic na existenci dohody o úschově a na důkazním břemeni; sbírka byla soustavně pod kontrolou státu a odpovědnost za ni nesla dotyčná muzea. Muzeum navíc nemůže nabýt vlastnictví vydržením: je nutno předpokládat, že předměty byly získány a převzaty v dobré víře a že je k uložení předal jejich oprávněný vlastník. K odůvodnění zbavení vlastnictví vnitrostátní soudy nijak nepoukázaly na veřejný zájem, jak to požaduje článek 1 Protokolu č. 1.

Tento případ se zřetelně liší od případu *Kopecký*, kde dotčeným majetkem byly mince, tedy předměty, které lze je obtížně individualizovat a odlišit od jiných podobných mincí. V projednávané věci se jedná o různé arabské umělecké předměty, o kterých se lze stěží domnívat, že by je nebylo možné odlišit od ostatních objektů uložených v muzeu.

Podle mého názoru hraje v daném případě roli rovněž historický kontext a okolnosti, které vedly k uložení sbírky.

Z výše uvedených důvodů se domnívám, že okolnosti daného případu ve svém souhrnu vedou k závěru, že k porušení článku 1 Protokolu č. 1 došlo.